

**ЗЕЛЕНІ НАСАДЖЕННЯ ІСТОРИЧНОГО МІКРОРАЙОНУ
М. УЖГОРОД (УКРАЇНА) – ІСТОРІЯ ФОРМУВАННЯ ТА СЬОГОДЕННЯ**

Бесеганич І.В., Гасинець Я.С., Кіш Р.Я., Сойма А.Д.

ДВНЗ «Ужгородський національний університет», біологічний факультет, м. Ужгород

Досліджено історію формування та сучасний стан зелених деревно-чагарникових насаджень історичного мікрорайону Малий Галагов у м. Ужгород. Мікрорайон спроектований як урядовий квартал та побудований у міжвоєнний період, коли Закарпаття входило до складу Чехословацької республіки. Розбудова мікрорайону, що демонструє стилістичне розмаїття т.зв. архітектури модернізму з характерними для нього доцільністю, економічністю та лаконічністю форм, здійснювалася поетапно, частинами. Паралельно проводилося озеленення новобудов. Зелені насадження лінійних вуличних посадок не тільки повинні були оздоблювати вулиці, але й підкреслювали лаконізм та геометричність будівель. Як правило, уздовж вулиць висаджувались дерева однієї породи, під якими формувались геометричної форми чагарникові бордюри та невисокі живоплоти. Асортимент порід був невеликий, переважно з неаборигенних видів та культиварів. Як новаторство в зеленому будівництві Чехословаччини, вперше в краї в якості деревного домінанта лінійних посадок були масово висаджені високодекоративні та гарно квітучі дерева сакури та для урізноманітнення кольорової гами – *Malus niedzwetzkyana* Dieck ex Koehne і деякі інші види яблунь. Ці породи вирізняються компактною, достатньо однотипною формою крони, є порівняно невисокими, тому не закривають будівлі. Також на вулицях висаджувались сливи Піссарда, куляста форма робінії, європейські види липи тощо, з чагарників – декоративні квітучі екзоти – *Philadelphus coronaries* L., *Deutzia scabra* Thunb., *Syringa vulgaris* L., *Chaenomelis japonica* (Thunb.) Lindl. ex Spach, *Symphoricarpos albus* Blake, *Forsytsia × intermedia* та *Spiraea × vanhouttei* (Briot) Carrière. Для створення бордюрів у всьому мікрорайоні було використано один вид – *Ligustrum vulgare* L., що дозволило підтримати єдину концепцію лінійних посадок.

У закладених нових скверах і парках асортимент порід був значно вищий, однак, перевага надавалась також неаборигенним породам. До нововибудованого мікрорайону ввійшла частина історичного саду, закладеного відомим натуралістом І. Лаудоном у 1880-их роках XIX ст., де росли рідкісні (зокрема, – *Ginkgo biloba* L.) та унікальні (*Tsuga canadensis* (L.) Carrière, *Taxodium distichum* (L.) L.C.M. Richard) для краю екземпляри екзотичних дерев (останні збереглися і донині).

У повоєнний час, часткові реконструкції зелених насаджень мікрорайону здійснювались у 50-70-ті роки за радянського періоду, а також, перманентно, в 2000-их роках вже за незалежної України. Загалом, сьогодні хоча і, місцями, зі значним розладнанням деревно-чагарникове озеленення мікрорайону відповідне генеральному задуму проектувальників. Сьогодні мікрорайон нараховує 12 скверів та парків, у яких зосереджено високе різноманіття видів та форм.

Згідно виконаних обстежень нині у складі насаджень мікрорайону «Малий Галагов» обліковано 98 видів, різновидностей і сортів деревно-чагарникових рослин загальним числом 1503 екземпляри. Голонасінні представлені 22 видами (більшість – 15 видів – екзоти), покритонасінні – 76 деревно-чагарниковими

видами та гібридами (з них – 47 деревних видів та 29 видів декоративних чагарників), з яких більшість (54 види і гібриди) є екзотами. Домінують, як і раніше, сакури (їх обліковано понад 300 дерев, майже винятково у лінійних посадках вулиць), інші породи зустрічаються рідше.

Вікові градації деревних порід мікрорайону співпадають з історичними періодами посадок: чехословацьким (70-90 років), радянським (30-50 років) та сучасним (5-25 років).